

Nainen ja työ

Ensimmäinen luku. Parasitismi.

“Joka tarkoin kuuntelee nyky-aikaisen maailman menoa, missä suuret naisjoukot vaativat milloin yhtä, milloin toista uudistusta, voi huomata kaiken tuon melun perussäveleenä vaatimuksen, jonka voi sisällyttää huutoon: *antakaa meille työtä ja sellainen kasvatus kuin työ vaatii! Me vaadimme tätä, ei ai-noastaan itsemme, vaan koko ihmiskunnan tähden.*

Läpi lukemattomien aikojen, tuhansia ehkä miljoonia vuosia me olemme tehneet työtä. Kun ensin vastakehittyneet villimies samoeli alastomana, metsästi ja kävi sotaa, olimme me joka askeleella hänen mukanaan. Ruumiissamme ja harteillamme me kannoimme tulevat sukupolvet; me etsimme juuria ja kasveja heidän ravinnokseen... Vieri vierellä villimies ja villinainen; vapaana kulkivat ja vapaana yhdessä raatoivat ja me olimme tyytyväisiä.

Mutta sitten tuli muutos.

Me lakkasimme harhailemasta ja yhdelle paikkaa leiriytyen me jaoimme elämäntyön keskenämme. Sillä aikaa kun mies metsästi tai kävi sotaa, me viljelimme maata. Me kuokimme pellot, korjasimme viljan, rakensimme asunnot, kudoimme kankaat, muovailimme saviastiat ja kuvioimme niitä. Se oli taiteen alku. Me tutkimme kasveja y. m. ja vanhimmat naiset olivat suvun ensimmäiset lääkärit, myöskin

usein ensimmäiset papit ja profeetat.

Me ruokimme sukupolvet rinoillamme, kannoimme ne har-teillamme; meidän kauttamme ne muodostuivat, ravittiin ja verhottiin. Väsyttävämpää ja loppumattomampaa oli naisen työ kuin miehen; ja kuitenkin emme me koskaan valittaneet että se on liian raskasta meille. Sillä aikaa kun villimies leväten nahkojen päällä makasi päiväpaisteessa, voidakseen jälleen tapella ja metsästää, tai sillä aikaa kun hän muovaili taisteluaseitaan, hän söi ja joi sitä mitä meidän kätemme hänelle valmistivat; ja sillä aikaa me polvillamme jauhinkiven vieressä jauhoimme viljaa tai kuokimme peltoja kantaen yhtä lasta selässämme ja toista kohdussamme... Valittimmeko me koskaan, että työmme on liian ankaraa meille? Me tiesimme, että nainen, joka heittäisi taakkansa, olisi samanarvoinen kuin mies, joka pakenee taistelusta — pelkuri ja rotunsa pettäjä. Mies tappeli — se oli hänen työtänsä; me ruokimme ja kasvatimme rodun — se oli meidän työtämme. Me kannoimme taakkamme, samoin kuin mies taistelussa saamansa haavat, hiljaisuudessa; ja me olimme tyytyväisiä.

Sitten taas tuli muutos.

Aikoja kului ja tuli aika, jolloin ei kaikkien miesten tarvinnut metsästää eikä mennä sotaan... Ja kun miehellä ei

ollut enää työtä vanhassa toimialassaan alkoi hän ottaa osaa meidän työhömmme... Entiset avoimet työpellot eivät olleet enää meidän toimialamme; me siirryimme kotiaitauksen sisään, missä aika kuluu hitaammin ja elämä on ikävämpää kuin vapaassa ulkoilmassa; mutta meillä oli silti työmme... Me vaatetimme kansan; kudoimme kankaat, valmistimme oluen, viinit ja lääkkeet sekä hoidimme sairaita ja olimme edelleen tyytyväisiä.

Tuhat vuotta sitten jos olisitte kysynyt porvarin vaimolta, miksi ei hän etsi työtä miehensä työpajassa, tai mene markkinoille, tai käy kauppaa ulkomailla, olisi hän varmaan vastannut teille: "Minulla ei ole aikaa jaaritella teidän kansanne! Leipäni ovat uunissa, haistan niiden pian palavan, talvi on tulossa ja lapseni tarvitsevat villasukkia ja mieheni mekin syntyä saisimme!..." Te nun täytyy valmistaa kuusi ammeellista olutta ja minulla on tyttäriä joita minun täytyy opettaa kehräämään ja neulomaan. Ja te kysytte *minulta* miksi en etsi uusia toimialoja! Jumala varjelkoon! Tahtoisitteko te, että minä jättäisin perheeni kärsimään nälkää kesällä ja viilua talvella, ja laiminlyömään lasteni kasvatuksen, sillä aikaa kun hakisin muuta työtä? Ennen kaikkea miehen täytyy saada vatsansa täytetyksi ja ruumiinsa verhotuksi. Kuka kehräisi, leipoisi, keittäisi ja kasvattaisi lapset, jollen minä sitä tekisi? Uutta työtä todellakin, kun päivät työssänne ovat liian

lyhyet ja minun täytyy raataa myöhäseen yöhön! Minulla ei ole aikaa jaaritella tuhmien kanssa!"

Ja jos olisitte kysynyt tytöltä, joka istui rukkinsa ääressä, miksi hän tyytyi eikä hakenut uutta tointa, olisi hän vastannut: "Menkää matkaanne, minulla ei ole aikaa kuunnella teitä. Ettekö näe että minä kehrään saadakseni myöskin kodin itselleni. Minä kudon liinasia, joilla verhoan perheeni tulevana vuosina! Minä en voi naida ennenkuin kirstuni ullakolla on täysi. Te ehkä ette sitä kuule, mutta minä tässä yksin istuessani kehräämässä kuulen syntymättömien lasteni äänet huutavan minulle: 'Oi, äiti, äiti, kiiruhda, että mekin syntyä saisimme!...' Te kysytte *minulta* miksi en mene pellolle työhön sen nuorukaisen mukana, jonka olen elämänkumppanikseni valinnut. Onko hänen työnsä enempi tärkeä kuin minun työni?... Mutta minulla ei ole nyt aikaa jutella teidän kansanne. Kuulen lasteni kutsuvan ja minun täytyy kiiruhtaa. Kuka kansoittaisi maailman, jollen minä sitä tekisi?"

Sellainen olisi ollut vastauksemme menneinä aikoina Euroopassa, jos meiltä olisi kysyty, miksi emme etsi uusia toimialoja. Miehellä oli hänen työnsä ja meillä oli oma työmme. Me tiesimme, että me ylläpidimme työllämme ihmiskunnan ja me olimme tyytyväisiä.

Mutta nyt taaskin on tullut muutos. Jotain kokonaan uutta

on ihmisen työmaalle astunut, eikä se ole jättänyt mitään sel-laisiksi kuin ne olivat.

Pellolla missä ennen viisi-kymmentä miestä ja nuoru-kaista raatoivat juhtineen, tä-nä päivänä yksi höyryaura kah-den käden johtamana kyntää; automaattinen leikkuukone leik-kaa, sitoo ja korjaa viljan... Rautaisia työkaluja ja aseita, joissa yhtä tehdessä esi-isiltäm-me kului kuukausi aikaa ja kysyi ankaraa työtä, nyt höy-rynkäyttämä kone purkaa ulos kuin myllykoski vettä. Ja yk-sin sotatavassakin on muutos tapahtunut... Oli aika jolloin miehen koko, lihaksien jänte-yyys, ruumiinsa koko ja voi-makkuus suureksi osaksi mää-räsivät taisteluvoiman. Joku Achilles. Richard Coeur de Lion asetettuna ainoastaan kei-häällä tai sotakirveellä voi saa-da joukot pakenemaan edes-sään. Tänä päivänä pieninkin kääpiö nykyaikaisella maxim-ampuma-aseella voi kaataa jou-kon urhoja, joiden lihaksia ja fyysillisiä voimia kreikkalainen jumalak:n voisi kadehtia, mut-ta joilla ei ole käytettäväänään nykyajan sotakoneita ja siksi kaatuvat voimattomina...

Yhden keuhkotautisen saksal-aisen kemistin aivot, joka la-boratoriossaan keksii uuden rä-jähdysaineen, vaikuttavat enempi nykyajan sotiin ja ihmisiin kuin kymmenentuhatta paria sotilai-den sääriä ja käsivarsia. Hen-kilö, joka keksii uuden työtä-säästävän koneen, on tehnyt työn, jossa ennen olisi tarvittu satojatuhansia ihmisiä.

Vuosi vuoden, kuukausi kuu-

kauden ja melkein tunti tunnin perään tämä muutos yhä sel-vemmin on nähtävänä nykyajan työvainoilla, ja hiomaton, fyy-sillinen voima — ihmisen ja juhdan — kadottaa joka päivä arvoaan ja henkinen voima, toi-meliaisuus ja kulttuuri, joka johtaa näkymättömien luonnon-voimien vallottamiseen, konei-den keksimiseen ja hienoon tai-toon, jota usein tarvitaan niiden johtamisessa, saavat yhä enempi merkitystä... Jo tänä päivänä me seisomme keksin-nön ovella, joka voi tapahtua huomenna tai ylihuomenna, jol-loin, jonkun yksinkertaisen ja helpon keinon avulla voimme hallita jonkun laajan, yleensä saavutettavissa olevan luonnon-voiman — kuten esim. nousu-veden voima meressä. — Ainai-seksi silloin häviää hiomatto-man lihasvoiman arvo, joka voi ainoastaan vetää, puskea ja nostaa, kuten kone. Sellaisella ei ole mitään arvoa ihmisten työvainoilla.”

Konetyön näin kehittyessä menettivät miljoonat ihmiset entiset toimensa ja nykyisen yhteis-kunnallisen järjestelmän vallites-sa synnytti työttömäin armeijan huutamaan: ”antakaa meille työtä tai muutoin me kuolem-me!”

Mutta samalla kun kehitys riisti ihmisiltä entiset toimialat, toi se uusia niiden tilalle. ”Mil-joonia yhteiskunnallisia kun-niakkaita toimialoja aukeni nyk-yajan miehelle, joista eivät hänen edeltäjänsä voineet edes uneksiakaan... Höyrylaiva, höy-ryveturi, sähkövaunu, höyry-voimalla käyvä mylly, maxim-

tykki ja torpedolaiva tekevät työnsä ainoastaan muutamien käsien johtamana, mutta niiden valmistamiseen tarvitaan armeija tiedemiehiä, insinöörejä, apulaisia ja ammattitaitoisia työmiehiä. Taiteen, tieteen, kirjallisuuden ja poliittisen hallituksen aloilla on miehille avautunut työvainioita.”

Siten työt, joita ennen tekivät naiset tai missä naisilla oli kuitenkin osansa, ovat nyt uuden ajan tultua kokonaan naisilta suljetut, mutta miehille avautuneet tuhatlukuisina.

”Meidän naisten työvainioilla ovat asiat kehittyneet kokonaan toisin. Viime vuosisatojen kuluessa tapahtuneet muutokset ovat naisilta riistäneet ei ainoastaan osaksi vaan kokonaan meidän tuottavan yhteiskunnallisen työmme.

”Meidän rukkimme ovat kaikki särkyneet. Tuhansissa suurissa rakennuksissa höyryllä käyvät kutomakoneet muutamien satojen käsien — usein miesten — johtamina tuottavat vaatetuksen maailmalle. Me emme enää voi ylpeydellä sanoa kuten ennen, että me yksin vaatetamme ihmiskunnan.

”Meidän kuokkamme ja jauhinkivemme ovat jo kauan siten hävinneet... Tänä päivänä höyrykoneet suureksi osaksi valmistavat leipämme ja se tuodaan olemme eteen miehen kulluttamassa sähkövaunussa. Me emme enää tunne virvokejuomiamme historiaa; me ainoastaan näemme ne asetettavan pöydillemme. Päivä päivältä tehdastuotteet yhä enempi ja enempi löytävät tilansa rikas-

ten ja köyhien ruokajärjestelmässä kunnes työmiehen vaimo asettaa pöydälle ainoastaan vähäisen osan itse valmistamaansa ravintoa... Kermaseparaat-tori ja miesten hoitama voitehdas on ottanut punaposkisten karjapiikojen tilan... Yksin pienemmätkin kotiaskareet ovat siirtyneet pois naisten käsistä. Nykyaikaisissa kaupungeissamme koneet puhdistavat matot, ikkunat ja lattiat usein palkatun miestyön johdolla. Muutos ei ole ainoastaan riistänyt meiltä materian valmistamista, mistä vaatetus tehdään. Nykyään jo kotineulomakone, joka astui käsineulan tilalle, on joutumassa muinaismuistojen joukkoon ja tuhannet koneet tehtaisissa yhden voimakoneen käytäminä valmistavat ei ainoastaan miesten vaan myöskin naisten vaatetuksen...

”Mutta se ei ole ainoastaan eikä pääasiallisestikaan naisen materialistisissa kotiaskareissa kuin tämä muutos on häneen koskenut ja riistänyt häneltä muinaisen toimialansa.

”Oli aika, jolloin lapset olivat äidin kasvatuksen ja huolenpidon alaisina siksi kunnes saavuttivat täyden ikänsä...”

Nykyaikana ovat asiat kokonaan toisin. Lasten kasvatusta on siirtynyt ja suureksi osaksi myöskin lasten hoito on siirtymässä kodista yhteiskunnan huostaan.

”Yksin köyhempienkin luokkien keskuudessa lastenkoulut, yleiset koulut ja teollisuuskoulut siirtävät pojat ja tyttäret pois äidin kasvatuksen alaisuudesta... Muinainen väitös, että

lasten hoito ja kasvatusta kuulu-
vat yksinomaan äidin velvollisuuksiin, ei enään pidä paikkaansa tänä päivänä. Nainen, joka nykyään itsestään tohtoo yksin kasvattaa lapsensa yhdeksässä tapauksessa kymmenestä olisi enempi vahingoksi kuin hyödyksi heille, sentähden että sellainen kasvatusta ei vastaa nykyajan vaatimuksia.

”Oli aika, ja on vieläkin alkuperäisten kansojen keskuudessa, jolloin naisen pääasiallisin ja tärkein velvollisuus yhteiskuntaa kohtaan oli lisätä kansaa, lisätä paljon ja lakkaamatta... ’Älköön sinun vaimosi kohtu koskaan lakatko kantamasta’, on vieläkin parhain toivomus mitä afrikalainen päällikkö voi ystävälleen antaa.

”Missä yhteiskunnallisen elämäntavat ovat niin yksinkertaiset, että sen lisäksi kun äiti kantaa, imettää, kokonaan hoitaa, kasvattaa ja elättää lapset, siellä lapsien lisääntyminen ei tuota rasitusta suvun miehille. Siellä mies, jolla on kaksikymmentä lasta kasvamassa sotilaksi ja työntekijöiksi, on paljon rikkaampi kuin naapurissa, jolla on vain yksi lapsi.”

Kansan runsas ja jatkuva lisääminen oli entisaikoina välttämätön myös sentähden, että entisaikojen sodat, kulkutaudit, rutot, pitkät nälkäkaudet y. m. luonnon tuottamat tuhot, hävittivät kansaa suurissa joukoissa.

”Tänä päivänä ovat olosuhteet melkein päinvastaiset.

”Tieteen edistys ja parantuneet olosuhteet vähentävät ihmisten kuolevaisuutta. Yläluokkien keskuudessa on lasten

kuolevaisuus vähentynyt enemmän kuin puolella. Se on vähentynyt myöskin köyhempien luokkien keskuudessa vaikka tosin hitaasti. Kasvanut tieto terveydellisistä olosuhteista on hävittänyt tuhoa tuottavat rutot sivistyneempien kansojen keskuudesta. Menneiden aikojen nälkäkaudet ovat tulleet mahdottomiksi siellä, missä nopeain kulkuvälineiden avulla voidaan tarpeita siirtää yhdestä paikasta toiseen.

”Ja vieläkin enempi naisen työn tarpeellisuus lasten synnyttäjänä on vähentynyt muutoksen kautta teollisuudessa.

”Jokainen mekanillinen keksintö, joka vähentää raa’an ihmistyön tarvetta, vähentää myöskin naisen työtä sellaisten työntekijäin tuottajana... Nainen, joka tänä päivänä tuottaa ainoastaan tusinan lapsia, imettää ne ja jättää perheen yhteiskunnan niskoille, pidetään kirouksena ja taakkana eikä tuotavana hyödyllisen työn tekijänä

”Jos nykyajan miehelle hänen häpäpäivänään annetaan tuo muinainen hyvä toivomus, että jumala siunaisi hänelle kaksikymmentä poikaa ja kaksikymmentä tytärtä, ottaisi hän sen vastaan solvauksena eikä hyvässä tarkoituksessa annettuna siunauksena.

”Osaksi sentähden että lasten synnyttämisen tarve on vähentynyt ja monien muiden monimutkaisten yhteiskunnallisten syiden tähden (joihin palaamme myöhemmin) ovat miljoonat naiset nykyisessä yhteiskunnassa joutuneet asemaan, jossa heidän täytyy elää ei ainoas-

taan lapsettomina, mutta myöskin ilman minkäänlaisia sukupuolisuhteita. Samaan aikaan suuri määrä naisia on alennettu pakollisiin sukupuolisuhteisiin, jotka melkein estävät lasten siittämisen ja joiden ainoa tuote on fyysillisesti ja moraalisesti rappeuttavat taudit.

"Ei ainoasaan miljoonat naiset ole estetty lapsia synnyttämästä, mutta vaatimukset lasten synnyttämisen rajoittamiseksi lisääntyvät yhä.

"Nykyajan sivistysvaltioissa me huomaamme, että ne valtakunnat, missä synnytysten luku kutakin naista kohden on korkein, eivät ole onnellisimpia, sivistyneimpiä ja voimallisimpia, eikä myöskään aina väkiluku lisäännä suhteellisesti syntyvien lisääntymisen mukana. Ranskassa, joka monessa suhteessa on yksi johtavin sivistysvaltioista, on alin syntymisprosentti ja valistuneiden Sweitsin ja Skandinavian kansojen keskuudessa on syntyväisyysprosentti verrattain alhainen, sillä aikaa kun Irlannissa, joka on yksi onnettomimmista ja heikoimmista Europan maista, oli kauan aikaa korkein syntymäprosentti ilman, että sen väkiluku olisi suhteellisesti kasvanut.

Yhteiskunnan eri luokkiin nähden on suhde sama kuin valtakuntiinkin nähden. Alimpien ja tietämättöimpien luokkien keskuudessa suurkaupunkiemme slummiosastoissa on syntyväisyysprosentti suurempi kuin ylempien luokkien ja valistuneimpien ihmisten keskuudessa.

"Katsoen ympärillemme, voim-

me täydellisellä puolueettomuudella sanoa, että naisen entisistä toimialoista on *täysin kolme neljättä osaa häneltä ainai-seksi kadonnut, ja, että viime-nen neljännes on pois häviämässä.*

Tämä on tärkeä tosiasia, joka niin usein on jätetty huomioon ottamatta, ja joka on nykyajan kasvavan ja rauhattoman "naisliikkeen" takana, sitä eteenpäin vievänä voimana. Se on *tämä* tosiasia joka selvästi ja järjellisesti ymmärrettynä tai, kuten useammassa tapauksessa on laita, hämäästi ja vaikeasti *tunnettuna*, joka synnyttää nykyaikaisten naisten sydämissä intohimoisen ja joskus hillittömän pyrkimyksen uusille elämänurille, uusille työaloille työvoimiansa käyttämään ja kehittämään.

"Selvään loogilliseen muotoon puettuna vaatimuksemme on tämä: me emme pyydä, että ajarrattaat pyörisivät takaperin tai, että elämänvirta juoksisi taaksepäin. Me emme pyydä, että meidän muinaiset rukkimme, jauhinkivemme ja kuokkamme palautettaisiin tai että miehet ryhtyisivät jälleen muinaiseen sodankäyntiin ja metsästyksen, jättäen meidän tehtäväksemme kaikki koti- ja yhteiskunnalliset työt. Emme edes vaadi yhteiskuntaa heti siten ylösrakennettavaksi, että jokainen nainen saisi olla lapsen synnyttäjä, vaikkakin äitiyden kaipaus on syvä ja voittamaton tunne jokaisessa elämälähdäisessä naisessa. Emme me myöskään vaadi, että lapset, jotka synnyttämme, annettaisiin yksinomaan meidän kasvatettavaksemme. Me tiedämme, että

niin ei voi tapahtua. Menneet olosuhteet elämässä ovat ainaksi sivuutetut eikä ihmisen tahto voi niitä palauttaa. Mutta me vaadimme, että tässä uudessa maailmassa, joka eteemme aukenee uutena yhtähyvin miehille kuin naisillekin, jossa kaikki on saanut uuden muodon uusissa olosuhteissa, että

tässä uudessa maailmassa myös naiset saisivat osansa kunnia-kaassa, yhteiskunnallisesti hyödyllisessä työssä. Me vaadimme toisen puolen ihmiskunnan työstä, emme enempi eikä vähempi. *Ja tämä se on se vaatimamme "naisen oikeus". ...*

Selostanut Selma Jokela.

HUPAISTA VÄKEÄ

*Iloveitikka kerjuri Syö-Kun Saat,
hän on heittänyt huolet ja työt,
kesin purojen partailla lepää hän vaan,
kujakivillä talviset yöt.*

*Liian yksin kun oli hän mielestään,
tytön hilpeän vihille toi,
jok'ei huomenta surrut, joka hiuksiin
vain ohdakekukkia loi.*

*Kyläss' asui saita ja yrmeä mies,
mietti kuinka sais rahoja vaan;
kun kululla huittiot huomasi hän
nyki partaansa kiukuissaan.*

*Sanoi morsiusparille: "ei laatuun käy,
teil' ei kylliksi juomaa lie,
kahen näännytte nälkään, neljä teit' kun on,
mihin kaikki se lopulta vie?"*

*Mut Syö-Kun-Saat nauroi: "oi, herrani,
vesi viininä maistua saa,
liian raskas jos leipä on vatsalle,
niin yrttejä täynnä on maa".*

*"Ja lapsenne, hullut? Miettikää!"
Vaimo nauroi: "ei huolta ne tuo,
Isä Jumala mulle jos lapsen suo,
kai samalla maidonkin suo".*